

Ari Koponen ps

Kirjallinen kysymys neuropsykiatrisesti oireilevien lasten ja nuorten tilanteen parantamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Nepsyjä eli neuropsykiatrisia erityispiirteitä omaavia henkilöitä on Suomessa arvioiden mukaan noin 10 prosenttia väestöstä. Näihin lasketaan ihmiset, joilla on esimerkiksi ADHD, ADD, kielellinen erityisvaikeus, asperger tai Touretten oireyhtymä.

Usein autismin kirjon oireet jäävät kokonaan tunnistamatta, eikä perheille ole kokeiltu neurokirjolle sopivia tukitoimia. Nepsylapset ovatkin aivan yliedustettuina lastensuojelussa ja huostaanotoissa. Jopa 69 prosentilla kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista ja nuorista on THL:n mukaan nepsydiagnosi 18 ikävuoteen mennessä. Ilman diagnoosia kuntoutuksen aloitus viivästyy. Diagnostointi saattaa kestää jopa vuosia, koska ongelmia vähätellään, resursointi on heikkoa, palvelulinjauksissa on isoja kuntakohtaisia eroja eikä esimerkiksi kouluissa ja sosiaalihuollossa osata ottaa huomioon nepsylapsen erityistarpeita.

Neuropsykiatrisesti oireilevien lasten tuen saaminen edellyttää usein vanhempien vuosikausien taistelun byrokratiaa vastaan, jolloin tilanne usein kriisiytyy ja vanhemmat uupuvat. Erityislapsen vanhemmilla uupumus voi olla niin syvää ja pitkäkestoista, että vanhempi tippuu työelämästä. Autismi- ja aspergerliiton vuoden 2017 toteuttaman selvityksen mukaan autismikirjon lasten vanhemmista 39 prosenttia voi joko "huonosti" tai "melko huonosti".

Yksilöllisiä tarpeita vastaavat palvelut eivät sinänsä olisi ongelma, jos palvelujärjestelmän mahdollisuudet olisivat perheille selvät ja palveluiden piiriin pääsisi ongelmitta. Tällä hetkellä nepsylapsille ja -nuorille tarjolla oleva tuki on maassamme hajanaista (perheneuvola, vammaispalvelut, psykiatrian erikoissairaanhoido jne.) ja epätasa-arvoista. Hoito- ja koulutuspolut ovat usein sattumanvaraisia, epätasalaatuisia ja yksilöiden osaamisesta kiinni.

Lakisääteiset palvelut eivät voi olla paikkakunnista riippuvaisia. Ne on saatava toteutumaan ja tasalaatuisiksi koko maassa. Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiurun mukaan (vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 174/2021 vp) hallitus ei suunnittele erillisiä diagnoosikohtaisia ohjelmia tai neurokirjostrategioita. Sen sijaan neuropsykiatrisia erityispiirteitä omaavien henkilöiden ja heidän läheistensä asemaa nykytilaan verrattuna edistetään mm. kansallisella mielenterveysstrategialla ja Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskusta ohjelmalla.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 376/2021 vp

Uskooko hallitus, että kirjallisen kysymyksen vastauksessa KKV 174/2021 vp ministeri Kiurun listaamat toimenpiteet ovat riittäviä korjaamaan palvelujärjestelmän ongelmat, ehkäisemään nepsynuorten syrjäytymistä sekä vähentämään lastensuojelutapauksia ja

miksei hallitus lisää resursseja ja tee hoito- ja tukipolulle konkreettisia muutoksia, kuten esimerkiksi perusta kuntiin koordinoivia osaamiskeskuksia (ns. nepsy-tiimejä), lisää sosiaalipuolen ja koulun henkilöstölle laadukasta koulutusta autismin kirjon ymmärryksessä tai miksei neuro-ongelmia voitaisi kartoittaa jo neuvolassa osana normaalia neuvolaohjelmaa?

Helsingissä 17.6.2021

Ari Koponen ps